

Lühike info CLLD multifondide lähenemise kohta

Koostas: Kristiina Tammets, Tartumaa Arendusseltsi tegevjuht, Euroopa LEADER Ühenduse asepresident

CLLD ehk Community Led Local Development (Kogukonna Juhitud Kohalik Areng) on 26 aastat vana LEADER meetodi uuendus. Põhiline erinevus on seotud senisest enam **integreeritud lähenemise** (valdkondade- ja sektoriteüleline lähenemine) ja **mitmekülgsema rahastamismudeliga** (multifondidel põhinev rahastamine). Kui siiani on toimunud maapiirkondades LEADER lähenemisel põhinev vahendite jagamine projektitoetusena vaid Euroopa Põllumajandusfondi ja Kalandusfondi vahendite toel, siis nüüd on tegevusgruppidele avanenud vahendid ka **Euroopa Regionaalarengu- ja Sotsiaalfondist**. Sellisel viisil erinevate fondide rakendamine maapiirkondades loob paremad võimalused tagada arendustegevuse sidusus ja aitab vältida varasemalt piiratud tingimustest tulenenud kitsaskohti, kus teatud valdkonnad ning kohalikud vajadused (näiteks sotsiaalteenused, haridusvaldkond, lairibainternet, alternatiivenergeetika, sidususe loomine linnadega, jt) jäid tähelepanu ja rahastuseta. Tänu mitmekülgsemale rahastamismehhanismile saavad LEADER tegevusgrupid ja kalanduse algatusrühmad kohalike arengustrateegiate kaudu senisest kompleksemalt läheneda maapiirkonna arengu väljakutsetele. Sellel programmiperioodil (2014–2020) on kogukonna juhitud kohaliku arengu metoodikat laiendatud ka linnadesse.

Selleks programmiperioodiks 2014-2020 on nõ multifondid lähenemisega liitunud juba **20 liikmesriiki** (Austria, Tšehhi, Saksamaa, Taani, Hispaania, Soome, Rootsi, Prantsusmaa, Kreeka, Ungari, Itaalia, Läti, Leedu, Poola, Portugal, Sloveenia, Slovakkia, Suurbritannia, Bulgaaria, Rumeenia). **8 riiki** (Belgia, Küpros, Eesti, Horvaatia, Iirimaa, Malta, Luxemburg, Holland) otsustasid sel perioodil multifondid lähenemist mitte kasutada, **nende hulgas Eesti**. Teiste fondide (Sotsiaal- ja Regionaalarengufond) panus LEADER meetodi kaudu maapiirkondade arengusse on sel perioodil juba ligikaudu 20%, osades riikides on tänu edukatele läbirääkimistele saavutatud teiste fondide kaasatus ligi 50% (Tšehhi, Portugal, Ungari, Slovakkia), mis kokkuvõttes tähendab mitmekülgsemaid võimalusi maapiirkondade arendamiseks. Multifondid lähenemise kasutusele võtmine eeldab **poliitilist tahet riiklikul tasandil, kogukonna juhitud kohaliku arengu väärtustamist ja selle tugevuste mõistmist ning head koostööd erinevate ministeeriumite vahel**. Euroopa Komisjoni ametlik seisukoht on lõhkuda piirid erinevate fondide vahel ning seeläbi **suurendada sünergiat, efektiivsust ja sidusust kohalikul kui ka regionaalsel tasandil**.

Multifondide rakendamise peamised tugevused:

1. Integreeritud kohalik areng **mõjutab oluliselt kohalikku majandust ja töökohtade loomist eeskätt väljaspool primaarsektorit**. Kohalikus arengus suureneb järjest rohelise majanduse, sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise, rändeküsimuste, piirkondlike klastrite, maa-, linna- ja rannikupiirkondade vahelise koostöö, arukate lahenduste ja IT-tehnoloogiate osatähtsus. Kogukonna juhitud kohalik areng loob kõigile eri liiki territooriumidele (maa-, linna- ja rannikupiirkonnad) ja kogukondadele nende väljakutsete lahendamiseks **koostöö tegemise võimalusi**. Multifondide kasutamisel põhinev lähenemisviis on hea mehhanism **nutikate külade kontseptsiooni** toetamiseks kogukondade ja ettevõtete suutlikkuse suurendamise, investeeringute, innovatsiooni toetamise ja võrgustike loomise kaudu.

2. Integreeritud kohalik areng **mõjutab väga soodsalt sotsiaalset sidusust ning kaasatust eri sidusrühmade** (erinevad osalejad, vanuserühmad, sood) **kaasamise ja osalemise kaudu**. Kogukonna juhitud kohaliku arengu üks **suurimaid eeliseid on kohalike osalejate koolitamine, kaasamine ja nende suutlikkuse suurendamine**. Integreeritud kohalik areng on hea viis **erinevate sidusrühmade vahel seoste ja koostoe loomiseks**. Maa-, linna- ja rannikupiirkondade vahelised sidemed tähendavad, et osalejad saavad **üksteiselt õppida ja leida lahendusi olulistele probleemidele kaasavamal viisil**. Pidev koostöö, võrgustike loomine ja koolitus edendavad head valitsemistava.

3. ELi ühtekuuluvuspoliitika eesmärk on saavutada **territoriaalne ühtekuuluvus**, mis on ka kogukonna juhitud kohaliku arengu lähenemisviisi eesmärk. Kogukonna juhitud kohalik areng **hõlmab igat liiki territooriume** (maa-, linna- ja rannikupiirkonnad), **erinevaid kogukonnajadusi** (sotsiaalsed, kultuurilised, keskkonna- ja majanduslikud vajadused) ning **mitmekülgset rahastamismehhanismi** (kaasatud on neli Euroopa struktuurifondi). Kogukonna juhitud kohaliku arengu võimaldamine igat liiki territooriumil aitab luua **ühtekuuluvust maa-, linnalähedaste, linnapiirkondade ja rannikualade vahel, et ületada või peatada ääremaastumist**.

Olulisemad dokumendid eesti keeles:

Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise ajal küsitud arvamus Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteelt CLLD rakendamise kohta <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/advantages-community-led-local-development-clld-approach>

Eesti Külade Maapäeva Manifest <https://kodukant.ee/maapaev/maapaev/maapaev-2017/eesti-kulade-xii-maapaeva-manifest/>

Tartu deklaratsioon LEADER/CLLD rakendamiseks 2021-2027
http://media.voog.com/0000/0041/5573/files/EST_elard-decl-2017-est-14-02.pdf

Olulisemad dokumendid inglise keeles:

Euroopa Komisjoni Cork 2.0 deklaratsioon, põllumajandusvolinik Phil Hogani teatis ÜPP kohta, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee CLLD arvamus, Tartu deklaratsioon, Euroopa LEADER Ühenduse seisukohad, Euroopa Maapäeva Manifest, Euroopa Maapiirkondade Agenda, Bastadi seisukohad on kõik kättesaadavad sellelt lingilt <http://www.elard.eu/leader-clld/positions>